

az M60 út B-109 jelű lelőhelyén. A feltárt 775 m² szakaszon gépi földmunka közben a régészeti objektumoknál mélyebb szinten nagyobb méretű állatcsontok kerültek elő szeptember végén. A Pécsi Tudományegyetem Földrajzi Intézetének munkatársa, dr. Varga Gábor adjunktus megállapította, hogy a leletek mamuttól származhatnak. Tovább figyeltük a helyszínen folyó földmunkát és további ősmaradványokat gyűjtöttünk. A földtani megfigyelések során kiderült, hogy a 2–3 m vastagságú lösztakaró alatt egy kb. 1 m mély és a teljes útpályát 300 m hosszan érintő kavicsos folyóvízi üledék található, amelyben szokatlanul nagy mennyiségben állati eredetű csontmaradványok fekszenek, a kavicsos üledék alatt pedig több méter vastag tengeri üledéksor található, melyben szintén ritka tengeri kagylók és csigák maradványai lelhetők. A mamutcsontokon kívül több más, a jégkorszak során itt élt állat maradványaira leltünk.

A segítségünkre érkező természettudományos szakemberek megállapították, hogy 20 és 80 ezer év között élt állatok maradványaira bukkantunk. Az azóta eltelt idő során a csontokból és főleg nagyon nagy mennyiségben előkerült fogakból 10 – 15 féle állatot tudtak azonosítani; többek között mamut, lófélék, szarvasfélék, barlangi medve és hiéna csontmaradványait is. A leletek egyediségét az adja, hogy viszonylag kis területen nagy mennyiségű és valószínűleg a teljes faunát felölelő csontmaradványok találhatóak. Sajnos azonban teljes csontvázat nem sikerült egy állatból sem találni, mivel folyóvíz által többszörösen áthalmozott és görgetett üledékről van szó.

Több szelvényt nyitottunk az út két oldalán található rézsűben, ahol régészeti módszerekkel tártuk fel a kavicsréteget, a benne lévő ősmaradványokkal együtt. A csontok helyzetéből és fekvéséből próbáltunk következtetéseket levonni a folyó folyási iránya és az üledékéből az erózióbázisára is. Felmerült olyan vélekedés is, hogy a folyó egy jégkorszaki vadászó közösség csontvermének anyagát ragadta el, ezért átszítáltuk a kavicsanyagot, egy pattintott kőpengére emlékeztető követ találtunk. Az előkerült csontmaradványok nagyon rossz megtartásúak.

Munkatársak: Gáti Csilla régész, Kisbenedek Tibor muzeológus, Katona Lajos geológus (Bakonyi Természettudományi Múzeum), dr. Schweitzer Ferenc (PTE Földrajzi Intézet), dr. Kordos László (Magyar Állami Földtani Intézet).

SIMON BÉLA

318. Pécs, Rákóczi út – Jókai út sarka

(Baranya megye) Ró

2008. március 25. és április 3. között próbafeltárást végeztünk a 18798/5 hrsz. telken. A próbafeltárást a telek D-i felén történt 2 m széles és 8 m hosszú szelvényekben, 48 m²-en. A térszín enyhén lejtett D-i irányban, a terület erősen bolygatott volt. A feltárási terület a fallal körülkerített késő római Sopianae központi részén, a feltételezhető fórum D-i oldalán terül el.

Az 5. szelvényben tett megfigyelések, a D-i profil alapján négy periódust lehet elkülöníteni a római korszakon belül. Római kor előtti réteg nem jelentkezett. A terület a Kr. u. 1. sz. utolsó harmadától lakott lehetett. A második periódushoz tartozik a döngölt agyagpadló, melynek felszíne vörösre átégett. Az efölött jelentkező planírréteg felszíne adja meg a harmadik periódus szintjét. Ez a szakasz valamilyen nagyobb arányú pusztítással ért véget, amit faszenes égésréteg és az efölötti téglatormelék jelez. A három periódus időkerete: 1. sz. utolsó harmadától Diocletianusig. A negyedik periódus a késő római kor. A feltárt három szelvényben egy nagyméretű késő római kőépület D-i zárófala jelentkezett, melyet kívülről három méterenként négyzet alaprajzú támpillérekkel támasztottak meg. Az épületet a Ny-i oldalon apszis zárta, ennek indítása esett a feltárt területre. A D-i fal minimum 36 m hosszú, K-i vége egyelőre nem ismert, a falvastagság 0,95 m körüli. A fal É-i oldalán több helyen megmaradt a vakolat. A pillérek oldalhossza átlagosan 0,9×0,9 m, az apszisnál a falvastagság 0,85 m. A fal kőzetanyaga mészkő, vegyes falazatú a fal építéséhez téglát is felhasználtak, ami a megfigyelhető szakaszokon rendszertelenül jelentkezett. Az épületet előzetesen bazilikának határoztuk meg.

Munkatárs: Bertók Gábor.

TÓTH ZSOLT

319. Pilisvörösvár, Sima-dűlő

(Pest megye) Ró

2008. augusztus 4–5. között mentő feltárást folytatott a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat a Pilisvörösvár és Csobánka települések között kiépítendő MOL gázvezeték nyomvonalának és a területen áthaladó feltételezett római út vonalának találkozási pontjában. Az 5×6,5 m nagyságú feltárt területen a várakozásoknak megfelelően egy ÉNy–DK irányú római út alapozási rétegei kerültek elő. A területen folytatott mezőgazdasági művelésnek köszönhetően a csak foltokban megfogható alapozás egy alsó 15 cm vastagságú kötőanyag nélküli kőrögös rétegből és egy fölötte elhelyezkedő 10–15 cm vastagságú mészhabarc kötőanyagba rakott kőrögös felületből állt. A felső habarcsos réteg felületi egyenetlenségeiből következően az út rendelkezhetett egy ugyancsak mészhabarc kötőanyagba rakott kőlapos kopóréteggel, amely a bolygatottságnak köszönhetően a területen nem volt kimutatható. Az alapozás széleit figyelembe véve az út 5 m széles lehetett, két oldalán feltehetőleg árokkal rendelkezett, de ez a vizsgált területen nem mutatkozott.

KOVÁCS KATALIN

320. Polgár, Bosnyákdomb

(Hajdú-Bihar megye) U, R, B

2008-ban folytattuk a 2007-ben megkezdett ásatásokat. Az előző évben megnyitott központi szelvényünknek